

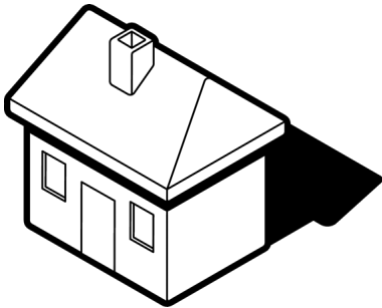
Min bi lat mi ca coronavirus (COVID-19) jek puony du

Thok Nath

Ca ji jek tikε coronavirus (COVID-19)

Entāme bi ro woc rei nath amāni mi ci ji Department of Health and Human Services (DHHS) ji jök i ku lony rei nath. Laar nuote i bi ruac emε dhil guor.

Mi gorj läärj ti nuan, yot talepoon ji coronavirus **1800 675 398** (thaak ni dial rei ninj diaal – 24 hours, 7 days a week). Mi göri ruac ke Thok Nath, yot talepoon emε **131 450**.

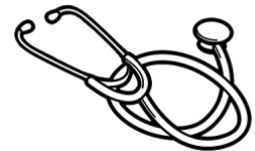
Bi dhil nyuur cān dhoru

Lak tētku, kum thokdu mi göri yöö bi kiel kie bi thiam.

Ngn ni ro ke ji dhöaru kene mäthni ku.

Mi göri luäk kä kiim, col kiim en la wii kä je ni wën kie hotline

Enu bä ro woc/koc rei nath keje mo?

Jin ca ji jek te puonydu ke coronavirus (COVID-19). Mi lot ni yöö bi ro dhil woc rei nath ke yöö thiäke en yöö bi nei kökien döp.

En yöö bi ro woc rey nath lotε ni yöö /ci bi jien rei dhöaru kie guāth nyuurä du, /eni mi wikä kim kie mi teke risk mi ci tuock.

Mi njäci rami diw puonyde goa yöö ba je them kä bi ke te cienj.

En yöö bi ro woc rey nath ε jen kel mi lotro mi derj lat ke yöö /ci coronavirus (COVID-19) nei tj nuan bi käp kä bi ji Victoria ganj kä jen juey emε.

Kä yän bä ro woc/koc rei nath bä we nj?

Jin bi ro woc rei nath ke pēth kä /ci bi cuonj kamni to.

Bi wä dhöru, kä mi /cie jen ino, döj de DHHS ji jakä we guāth mi döj mi lot ro.

Mi gorj luäk ke jek mieth kie wäl kam en noti ci ro woc reinath, deko ji luäk.

Ɛ ɳa mi dee ɳar-lär?

Ƙe ƙor guäth en ca ɳar ji ɳar en Ƴöö cä ji jök juey eme, bi je dhil ɳar ney diaal tee cia ɳrak ɳat keel yene ke, amäni ney tin ciëŋ yen keel.

Ney tin ciëŋ yen keel rey dhocar kel bike kuoc ke rɔ cu tok bä ke Ƴöö thiäk Ɛ ɳŋ en Ƴöö ce tää ke thäänkien ti ce dop ke coronavirus (COVID-19). Amäni gaat bä.

Kä Ɛ ɳu bi tuok ɔ, mi ca juey ku jök puɔnydä?

Ba ji col ke talpoon a läät kel kä DHHS public health team ke Ƴöö be bën ɳac kä ji en Ƴöö ke ɳaani ci yen ɳrak mat tɔ ke Ƴöö ba ke wä ɳar ɳar en Ƴöö bike rɔ woc/koc rey nath bä ke Ƴöö cike ney ti ƙɔŋ bi wä dop. Bi ke guäth ciänja min bi tää thin ke ƙor nini dhil ɳac. Neme a jën duop en ba gaŋ ji dhocar kene węc en dɔŋ ke Ƴöö ce ke dä ɳeni káp.

Laat (DHHS The public health team) bike a ruac ke ji ke jën pök en nini ti gör ken thuk ke je. Col ke kä talpoon mi tee ke mi göri kä ke, ba ji luäk Ɛ ken.

Bi dhil ɳot ke nyuur guäth en ci rɔ koc thin amäni mi ci ken ji nguoth ƙath en dɔŋ en bi wä thin kie cänj en ca ɳar ci puɔnydu ga.

Dup tin bi gaŋ rɔdu

Coronavirus (COVID-19) Ɛ juey mi dop naath ke pëth. Ci bi jien dhoru kie guäth en ca ji ɳath thin Ɛ ni mi wä ni jin duel wäl kä kiim kie mi ci tää ke mi ci ji le pëenikä ke pëth. Bi ɳat Ɛ bum bä ke Ƴöö bi ney cianj ke ciëŋ keel ke ji luäk kä bi ke gaŋ.

- Näni rɔdu ke ney ti ƙɔŋ, tēni duel mi dɔŋ jin ƙarɔadu. Ɛ bab duel en ti thin tää gäaka guäthni dial. A doth ni wēnyin ke ɳeb mi luänj ke je.
- Mi ci rēt ke kut ran kä ney tin ciëŋ yen keel, bi rɔ ɳaŋ ke 1.5 kamdun. Bi thokdu kene wumdu kum. Mi ci rɔ luänj jak ni je kä min coali (surgical mask) kie (single-use face mask) mi tii duel keel ke ney ti ƙɔŋ ke jën ɳuäth eme. .
- A thiel jaal ti bi ben cänj rey duolu kei guäth Ɛ ti thin i ba ji bën guil Ɛ ken.
- Mi tä yen ke amäm ni rēw (kie bathroom), Ɛ ji käm ke kel Ɛ la duŋdu jin ƙarɔa
- Cu kuak ciëŋ nyuak yene ji ciëŋ tin ƙɔŋ, cet ke min tä thän, kubay kie malgakni.
- Lak tētku guäthni diaal ke piw ti muor kene thabuuny kä bi ke coth ka wäl en coali (hand sanitiser) ke Ƴöö näk dey juäthni tin ca ƙoat rey tetni ku.
- Kum thokdu ke waregak mi ƙoc mi göri Ƴöö bi kiel kie bi thiam kä bie cu yäk ke pëth kä lak tētdu ke pëth ke ƙore bä. Mi thiele waregak, kum thokdu kene wumdu ke ciälu kie tēt biäydu guäth en thiam I thin.
- Lak tētdu ke ƙor kä mi ci wumdu thony, mi ci thiam, mi ci kiel amäni Ƴöö mi ci wä ka amam bä (toilet).
- Lak ciëŋ ƙeliw, coth guäth diaal, guäth thät, guäth miäth, babni duëli, mathuuri, kä bia biäyini lak ni ciänj ke piw ti leth-leth ɳŋ.
- Yäkni mi ca káp Ɛ guän juäth, bi ridh ke kith kä bie cu yäk.
- Kum tētku ke tin coali (disposable gloves) kä bi thokdu kum ke (surgical mask) mi tee ke mi Ƴoac mi gör Ƴöö mi lat ke tētku.
- Mi tii dhor mi tää ke kal kie guäth nyurä mi tää ƙarɔade Ɛ ci mat ke ney ti ƙɔŋ, dä jin wä nyuur raar thin. Kum thokdu kene wumdu mi rēt jin rey neni ti ƙɔŋ ti ciëŋ rey kal keel ke ji kie guäth cianjadu.

Ruacni ke ciemuori kene mäthni ku tin puol puanykien mi dee ji nön kuak tin göri cet ke min tä kuan kene nyin puany ran tin ƙɔŋ.

Ɛ ke ci cup duël mi w ji nön kuak. Ɛ lath keke thok duel, bi jien bi kule ke ƙorien ke Ƴöö bi ke kule bën lor.

Liŋ puɔny du kä tit ciänje

Mi ci rɔ jök en Ƴöö wä puɔnydu ke mi rēp bēcde rɔ, col kiim du en la wii kä je ni wēn. Mi ci rɔ jök en Ƴöö ci cuuc ɳŋ Ɛ ci le yiee Ɛ ga, Ɛ ɳuk Ɛ yeyku, ɳɳɳ cop kä (medical emergency) mi lot ni Ƴöö bi col ni (000) en Ƴöö ba ji jäk kä Thurbil (ambulance). Bie dhil ɳar ke I ti ke coronavirus (COVID-19).

Tit rōdu ε gōa

- Ruac ni ke mäthni ku dial kene cie muori kä talepoon kie “social mediä.
- Ruac ni ke ji latdu en yōö ba ji jakä bi lat cānj mi lot ε rō ke yen diaa.

Mi jēk jin rō ε cuc kie tiame ji, ruac ni ke kiim du kä talepoon.

- **Lifeline Australia** <<https://www.lifeline.org.au/>>, p: 13 11 14
Ke ney ti luäk ke naath ni ciānj mi gööri luäk kie göör jin raan mi dä ruac ke ji.
- **Beyond Blue** <<https://www.beyondblue.org.au/>>, p: 1300 22 4636
Ke ney ti luäk naath tin caa jōök I bia rō koc. Latdien dit ε kä pual njithä ran guāth en tji kārōa.
- **Kids Helpline** <<https://www.kidshelpline.com.au/>>, p: 1800 551800
Ke ney ti lat ke ke gaat ke yōö bi ken ke a com ke riät ti gōw ke ke.

Cōl Lifeline kie Beyond Blue bi raan jēk mi bi ji wä luōc thok. Talepoon dien jen en **131 450**.

Tä ney tin ci ḍak ke luäk mi dee kam ke

Mi gööri läri, kie luäk ke yōö ci ḍak, kie mi mi ci kuanku thuōk ε göri ba ke rēp, wēr ka [dhhs.vic.gov.au/self-quarantine-coronavirus-covid-19](https://www.dhhs.vic.gov.au/self-quarantine-coronavirus-covid-19) kie cōl coronavirus hotline kä **1800 675 398**. Mi göri yōö ba ji luōc thok, cōl **131 450**.

COVID-19 Luäk yiōwni ke kuic Neni ti laḡat

Dee ji luäk ke \$1,500 COVID-19 ke yōö be tetdu lor rey nini ti ci lät kap cuōnj ke ke. Luäk yiōwni me tot eme ca rialikä ke kuic Victorians tin ca kōp ε coronavirus (COVID-19) kä ca jōök ke tet ε DHHS en yōö ba rōdien koc rey nath kä bike cieņ ni duel ke pēk en ca tuōc ke.

DHHS be ruac ke ken ney dial tin ci juāthkien jōoc kene ney tin diēwke I ca dōp ε ken. Mi ε jin ram kel kä ney tōtō, ba ji cōl ke talepoon, ε ram kel kä läät. Bia dhil thuk kä talepoon ke yōö thiel duōp mi dōnj mi jēk ke naath.

Läri ke kui laḡatni kene ciemani neni tin tēē juey

Mi a jin läät mi guic raan mi ca jēk coronavirus (COVID-19), mi rō koc rey nath bä, bi dhil cieņ ni cieņ.

Mi tii ke kel kä titi: leth puāny, mi kēr lēth kie lath ε ji ke kōc, kiel, bēc rōlu, mi kōpe yeeyku, mi tii ke thony-thony, mi thiele mi jēk I ḡuāc de, kie mi ci duōr laḡth thokdu thiele mi jēk jin ε, – gōa ε en yōö ba ji wä them. Thānj guāthni, dāre tuōk I be wicdu bak, bi räлку bēc, be wundu dir, be locdu jal, bi ḡōk kie be ji moc ke jic. Ti diaal titi ke dup ti gööl ti kōp juey eme naath keke.

Mi tee ke raan mi bi jin a tiitde, tee ke ti bi lath lät ke yōö bi yen diaal kule tēē ke pual puōny rey dhōarun:

- En raan en ca lar I bi rō koc, kōme je duel kel bi tee ni jen thin kārōa de.
- Bap duēēl en tee thin be tēē gāākkä guāthni dial. Bi tēē ni wēryin de leblebä mi lot ε rō
- E laḡat ke lēyke. A caa moc ke laḡat ti ḡuan mi a ran mi ci puōnyde puol ni wēn.
- Lak tetku guāthni diaal mi wīe duēēl kene bēn du raar thin, ke thabuny kene piw ti muōr-muōr.
- Bia ke ḍaḡak amāni kuak mith kam dun ke randun en ci rō koc..
- Kum thokdu kene wumdu ke (surgical mask) mi teke ji, guāth en wii duēle en ran mō tēē ke juey, cu rō thiēk ke je, ε kamdun tē ke 1.5m mi luānj yene.
- Guāth ni dial, lak cieņ keliw ke wal tin ca cōali (disinfectante), ε kōne ni kä matbak ε wä kä amāmi, babni duēli diaal bi ke coth guāth ni dial..
- Yāk waregak mi ci raan mi dōdien ε poc wāņde kie wumde, bie rith ke bēnj lithtic kä bie cu ya.
- E ye caa guild ε ney ti bä raar.

Mi ce wēē ke mi bec puōnyde en guānj juāth, cōl ji coronavirus (COVID-19) hotline kä 1800 675 398 ba ye laḡ min bia laḡ. Mi göri ni yōö bi wä kä kiimdu min wēn, (GP), kōnj ni kō laḡ-lār a kōni ni teth piny ke yōö ba rō kule rialikä.

Tit bēnde Nhial puḡny dε

Mi ci bēc puḡnydε tɔ rēp, ε wä ni jēn kε wä Nhial, cēt kε yöö mi neni je ε cε leni yiee ε goa, mi ḡuk ε yēyke, cɔl (000) lāri je kε I ḡör yen ambulance entāme. Läri je kε en raan εme kε juey ε cɔali coronavirus (COVID-19).

Mi ḡöri yöö de kε jāk kă ji kēn riät titi kε thok en dă jin a liḡ ε, cɔl **1300 651 160 kă ji** National Relay Service talēpoon dien a **13 36 77** mi ḡöri je. Kie dă ji kε jāk kă email [Emergency Management Communications <em.comms@dhhs.vic.gov.au>](mailto:Emergency.Management.Communications@dhhs.vic.gov.au).

Authorised and published by the Victorian Government, 1 Treasury Place, Melbourne.

© State of Victoria, Australia, Department of Health and Human Services, June 2020.

Available at: [Translated resources – coronavirus disease \(COVID-19\)](https://www.dhhs.vic.gov.au/translated-resources-coronavirus-disease-covid-19)

<<https://www.dhhs.vic.gov.au/translated-resources-coronavirus-disease-covid-19>>